Список використаних джерел

1. Пугач О. А. (2015) Світовий досвід упередження загроз економічній безпеці національної економіки. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер : Економічні науки, 12(3), 43–46. URL: http://surl.li/czsmqn

2. Під час дії воєнного стану ринок страхування продовжує працювати – результати опитування. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/pid-chas-diyi-voyennogo-stanu-rinok-strahuvannya-prodovjuye-pratsyuvati--rezultati-opituvannya

3. Огляд страхового ринку України за І півріччя 2022 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-strahovogo-rinku-ukrayini-za-i-pivrichchya-2022-roku

4. Дані показників діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг: наглядова статистика. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6

СТАТИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Куніцька Тетяна,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
факультету публічного управління;
науковий керівник:
Кулинич Роман Омелянович,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедра менеджменту,
економіки, статистики та цифрових технологій;
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Статистична діяльність має велике значення для різних секторів, оскільки вона надає об'єктивну і точну інформацію про стан різних процесів і явищ. Крім того, статистична діяльність є важливим інструментом для прийняття обґрунтованих рішень на різних рівнях і в різних сферах діяльності. Об'єктивна та достовірна інформація про стан різних процесів та явищ дає змогу своєчасно виявляти та вирішувати проблеми, удосконалювати діяльність та впроваджувати інновації.

Тому, враховуючи актуальність розвитку статистики як науки на сьогоднішній день, метою даної роботи є аналіз особливостей статистичної діяльності в умовах воєнного стану в Україні, зокрема викликів, що постали перед статистичною системою.

Варто звернути увагу на те, що статистична діяльність в Україні регулюється законом України від 17 вересня 1992 року N 2614-XII (в 2023 р. нова редакція закону) «Про офіційну статистику» [1].

Законодавчо-визначеного поняття «статистична діяльність» сам закон не містить, однак з аналізу норм закону можна виокремити поняття «статистичне спостереження».

Отож, відповідно до ст. 1 Закону, статистичне спостереження – планомірний науково організований процес виробництва статистичної інформації щодо масових явищ і процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, демографічній, екологічній, культурній та інших сферах життя суспільства в Україні та її регіонах, з подальшим поширенням цієї статистичної інформації [1].

З вищесказаного можна зробити висновок, що статистична діяльність – це сукупність процесів і явищ, пов'язаних зі збором, обробкою, аналізом, зберіганням і публікацією даних, які надають кількісну інформацію про різні аспекти соціальних, економічних і демографічних тенденцій. Ця діяльність спрямована на створення надійної бази даних, яку можна використовувати для прийняття рішень, дослідження тенденцій і планування розвитку на всіх рівнях влади. Вона охоплює широкий спектр статистичних робіт, від переписів населення до спеціалізованих обстежень у різних сферах діяльності.

На регіональному рівні статистична робота здійснюється в обласних центрах України обласними органами державної статистики, представленими Державним управлінням статистики. У регіонах, зокрема у Хмельницькій області, така діяльність координується через статистичні управління та статистичні відділи (у деяких регіонах є два статистичні відділи)[2].

До 2022 року розвиток статистики в Україні відбувався досить активно. З часом статистика стала більш прозорою та доступною для громадськості. З'явилися нові методи збору та обробки даних, покращилися статистичні показники. Українська статистика також відповідає міжнародним стандартам, що сприяє підвищенню її якості та порівнянності з іншими країнами. Однак, незважаючи на певний прогрес, статистичний сектор в Україні все ще страждає від браку фінансової підтримки, нестачі кваліфікованих кадрів та недостатньої автономії Національного статистичного управління, яке згодом запровадило воєнний стан.

Однак у зв'язку з військовим вторгненням рф в Україну 24 лютого 2022 року було ініційовано певні корективи у статистичній діяльності. Зокрема, вони стосуються організації та подання статистичної звітності.

Указом Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 року в Україні з 5:30 ранку 24 лютого 2022 року введено воєнний стан, який діє і до цього часу. Під час воєнного стану організація статистичної діяльності є складним завданням, оскільки збір та обробка інформації стає вкрай ускладненою.

Сьогодні статистична діяльність в Україні продовжує розвиватися, хоча в деяких регіонах даних недостатньо, а деякі дані є менш точними. Однак саме через таку складну ситуацію статистична діяльність є надзвичайно важливим джерелом інформації про загальний розвиток суспільства та якість життя людей, зокрема і на окупованих територіях.

В умовах воєнного стану значення статистики значно зростає, оскільки вона надає життєво важливу інформацію для прийняття оперативних рішень щодо управління ресурсами, забезпечення безпеки та економічної допомоги. В Україні з початком російського вторгнення руйнування інфраструктури, міграційні процеси та зміни в роботі державних органів призвели до змін у статистичній діяльності.

Загалом, під час антитерористичної операції (АТО) на сході України, яка була розпочата ще наприкінці 2013 року, статистична діяльність була модифікована та адаптована до потреб військового конфлікту. Проведення додаткових статистичних обстежень та збір даних у додаткових областях, посилення уваги до інтерпретації та точності даних, вилучення інформації про тимчасово окуповані території та інформації про стан загиблих і поранених у зоні конфлікту – ось деякі з цих змін.

Наразі, у зв'язку з відсутністю звітності під час воєнного стану, Державний орган статистики призупинив публікацію статистичної інформації, за винятком окремих показників, таких як індекс споживчих цін, імпорт та експорт товарів, попередні показники ВВП та специфічна інформація за 2022-2023 роки та за період до 2021 року. Після закінчення встановленого законодавством терміну подання статистичної та фінансової звітності органи державної статистики здійснюють обробку та оприлюднення даних на державному рівні, а потім відновлюють публікацію повного спектру статистичної інформації [3].

Вказані вище фактори змусили відповідальні органи влади, в тому числі Державну статистичну службу України, використовувати нові методи збору даних, такі як дистанційні опитування, електронна реєстрація та мобільні додатки в умовах війни. Ці інструменти допомагають частково вирішити проблему доступу до даних у важкодоступних районах.

Рятівним у цьому випадку є те, що міжнародні організації, такі як ООН та Європейський Союз, активно підтримують Україну у зборі та аналізі статистичних даних. Це включає технічну допомогу, консультації та ресурси для проведення опитувань у віддалених районах.

Варто зазначити, що вплив статистичної діяльності значно зросте у післявоєнний період, оскільки статистика відіграє ключову роль у визначенні масштабів руйнувань та пошкоджень, що є основою для розробки планів відбудови інфраструктури та економіки України. Це включає оцінку стану житлового фонду, промислових об'єктів, транспортної та енергетичної інфраструктури.

Дані про кількість внутрішньо переміщених осіб, біженців і людей, які втратили дах над головою – будуть необхідні для розробки програм соціальної допомоги. Статистична інформація допомагає уряду планувати соціальні виплати, програми реінтеграції та забезпечення житлом.

Статистичні дані також допомагають прогнозувати майбутні економічні показники і необхідні для розробки національних бюджетів, інвестиційних програм і загальної економічної політики.

Висновки. Слід зазначити, що статистична діяльність у воєнний час є надзвичайно важливою, оскільки надає об'єктивну інформацію про ситуацію на фронті та в різних галузях економіки і суспільства в цілому. Крім того, дані, зібрані статистичними органами під час воєнного часу в Україні, стануть важливим джерелом інформації для прийняття найбільш обґрунтованих рішень та формулювання стратегій розвитку в майбутньому. Крім того, при підготовці статистичних звітів важливо враховувати різні виклики, які можуть виникнути, а також дотримуватися стандартів і норм для забезпечення якості та об'єктивності даних з використанням новітніх технологій і методів.

Статистична діяльність в Україні в умовах воєнного стану зазнала серйозних змін через виклики, спричинені війною. Однак, завдяки впровадженню нових методів збору даних та міжнародній підтримці, Україна змогла зберегти функціонуючу статистичну систему. Статистика відіграє важливу роль у прийнятті рішень, допомагаючи оцінювати збитки та планувати післявоєнну відбудову.

Список використаних джерел

1. Про офіційну статистику, закон України від 17 вересня 1992 року N 2614-XII, редакція від 01.01.2023, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20#Text (дата звернення: 12.10.2024).

2. Завдання і організація статистики в Україні. URL: https://pidru4niki.com/1618080552998/statistika/zavdannya_organizatsiya_statistiki_ukrayini (дата звернення: 12.10.2024).

3. Управління статистики. Державна служба статистики України. URL: http://sumy.ukrstat.gov.ua/?menu=765 (дата звернення: 12.10.2024).